

KATONA JÓZSEF

* SZINHÁZ *

BERTOLT BRECHT

KOLDUSOPERA

KECSKEMÉT

1962 — 63

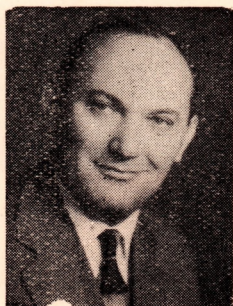
BERTOLT BRECHT

UDMA JÓZSEF MEGYEI KÖNYVTÁR
1995/148/15
NY. KÖRÖKÉNYET

Aki ma a hazugság és a tudatlanság ellen harcolni akar és az igazat akarja írni, annak legalább öt nehézséget kell legyőznie. Szüksége van bátorságra, hogy megírja az igazságot, noha azt mindenütt elnyomák; bölcsességre, hogy felismerje, noha mindenütt elleplezik: művészi erőre, hogy jól forgatható fegyverré kovácsolja; ítélőképességre, hogy kiválassza azokat, akik valóban jól forgatják majd, ravasz-ságra, hogy el is tudja juttatni hozzájuk.

B. Brecht 1933.

Rendezte:
UDVAROS BÉLA

Bertolt Brecht

„Poéte allemand international” — nemzetközi német költő. Így jellemezte a korán elhunyt Bertolt Brechtet barátja, Picasso, akinek békegalambja ott tárta szárnyait Brecht színházának, a Berliner Ensemblenak függönyén is. Brecht jelentőségét ez a megállapítás kiválóan jellemzi. Az augsburgi tőkés fiából harcos, szocialista humanistává fejlődött író színházát a föld minden táján megértik s magukénak vallják a béke és haladás hívei. Művészi forradalma nemzetközi jelentőségű. Sok marxista elveket valló író forradalmasította a művészet tartalmát, de a formáját kevesen. Ezt a szintézist Brecht egyetemes rendszer keretében próbálta drámaiban megvalósítani. Századunk új tartalmát új formába akarta önteni s lehántani a drámáról minden elavultnak vélt, minden a tartalomnak ellentmondó konvencionális sallangot.

Sok ember számára nem könnyű Brecht művészetének megközelítése, de hogy életműve korunk egyik legizgalmasabb, legbátrabb és legkomolyabb írói vállalkozása, azt egy olvasója, egy nézője sem tagadhatja.

Bertolt Brecht első drámaírói periódusának záróköve s a nagy író első remekműve a „Koldusopera”, amelyben John Gay XVIII. századi angol író „Beggars' Opera”-ját újjáteremtette. Kurt Weill pompás, kongeniális zenéjével. Gay óriási sikerű XVIII. századi Koldusoperája a fiatal burzsoá társadalom kalandor-korszakát, vagyonszerzési módszerét ábrázolta szatirikus formában; Brecht az ő figuráit s helyzeteit felhasználva megírta belőle a hanyatló kapitalizmus szatíráját, nyílt támadásként a burzsoá intézmények s a polgári közizlés ellen. Darabjának modernsége abból fakad, hogy Gay-vel szemben Brechtnek már semmiféle illúziója nincs a kapitalizmusról, ezért is meri bátran feldönteni a bevett drámai konvenciókat s nemcsak az ábrázolt alakokat gúnyolja ki, hanem az ábrázolás módszereit, a régi drámai-operai műfajt is. A híres brechti „elidegenítő” hatás itt mutatkozik meg először a maga teljességében; a nézőnek egy percre sem szabad azonosulnia a figurákkal, kívülről kell szemlélnie őket s ítéletet mondania fölöttük. Ezt a célt szolgálják a „song”-ok, a dalbetétek is, a maguk illusztratív s kritikai jellegével. Tragikum s bohózat, valóság és irrealitás, feszült, mély gondolati tartalom és öngúny váltakoznak a ragyogó műben, s ez elemek szintézise teljesen egyértelmű s határozott társadalombírálatot ad.

KOLDUSOPERA

Jonathan Jeremiah Peacock a „kolduskirály”, leleményesen törekszik tőkéje gyarapítására: megszervezte a londoni koldusok céhjét s a gazdagok kemény szívének meglágyítását szolgáló módszerekért cserébe busásan lefölözi a céhtagok jövedelmét. Üzletét azonban nagy csapás éri: ügyes és jól használható Polly lányát elserette egy elegáns úriember, akiről a jólinformált Peacock rögtön sejtí, hogy nem más, mint a híres Macheath, népszerű nevén Bicska Maxi, London legrettegettebb banditavezére. Peacock tiltakozása elkésett; Maxi már el is szöktette Pollyt s egy eldugott istállóban, melyet bandája válogatott, frissen lopott berendezési tárgyakkal zsúfol tele, éppen nászát ünnepli. Az ünnepség fénypontja Maxi régi indiai katonabajtársának, Tigris-Brownnak, a félelmetes rendőrfőnöknek a megérkezése; szívbeli jó cimborák ők, akiket számos közös üzleti ügy fűz össze, s Tigris-Brown gondosan fedezi Maxi minden gatzettét. Maxit azonban a régimódi módszerek már nem elégítik ki; gondosan készíti elő vagyona átvitelét a nagyobbstílu rokonszakmába, a banküzletbe. De Maxi tervez s Peacock végez: a felháborodott atya megfenyegeti a rendőrfőnököt, s az fájdalommal bár, de kénytelen kiadni az elfogatási parancsot Maxi ellen. Az ugyan idejében értesül a dologról s meg is szökik, átadva a cég vezetését hűségese hitvesének, de Peacockné asszony jó emberismerő: tudja, hogy Maxi első útja a bordélyházba visz, ahová minden héten polgári rendszerességgel eljár. Felbérel a kapitány elhagyott kedvesét, a bosszúra szomjas Kocsma-Jennyt, s az rendőrkézre is juttatja Maxit. Maxi bilincsben ül az Old Bailey börtön ketrecében, de nem adja fel a reményt, hisz most közel van másik „menyasszonyához”, Tigris-Brown Lucy lányához, az majd segít rajta. Némileg bonyolítja az ügyet, hogy Polly is betör a börtönbe, hiszen a nehéz órákban férje mellett a helye; Maxi azonban józan megfontolással megtagadja s így Lucy segítségével valóban meg is szökik. Első útja megint a bordélyházba vezet, ahol először Jenny lelki furdalását csitítja el, majd egy másik lánynál keres pihenést. Kapóra jön ez a hír Peacocknak, a barátja megszabadulásán ujjongó Tigris-Brown megfenyegeti, hogy amennyiben Maxit nem viteti vissza, úgy koldusainak iszonyatos s leleplező erejű felvonultatásával megzavarja az új királynő koronázási menetét. Brown kénytelen engedni s Maxi végleg visszakerül a rács mögé. A kivégzés küszöbön áll, nagy a csődület s a bandatagok elkésnek a vonakodva előteremtett vesztegetési pénzzel. Maxi már a bitófa alatt áll s elbúcsúzik mindenkitől, de az író meg akarja kímélni közönségét a gyászos végtől: megjön Tigris-Brown, most mint a királynő lovas hírnöke, kegyelmet, nemesi rangot s gazdag életjáradékot hozva Maxinak. „Ilyen könnyű s békés lenne az életünk, ha a király lovas hírnökei mindig megérkeznének” — mondja Peacockné, s a szereplők elbúcsúznak a közönségtől.

BERTOLT BRECHT:

KOLDUSOPERA

Zenés komédia 3 felvonásban.

Zene: *Kurt Weill* Fordította: *Blum Tamás*

SZEREPLŐK:

Peacock	<i>Mezey Lajos</i>
Peacockné	<i>Borbiró Andrea</i>
Bicska Maxi	<i>Bárdy György</i> Jászai-díjas
Kocsma Jenny	<i>Dévay Camilla</i>
Polly	<i>Margittay Ági</i> Jászai-díjas
Tigris Brown	<i>Simon Géza</i>
Lucy	<i>Móricz Ildikó</i>
Kimball tiszteletes	<i>Dánffy Sándor</i>
Leprás Mátyás	<i>Major Pál</i>
Horgasujjú Jakab	<i>Fekete Tibor</i>
Fűrész Róbert	<i>Szalma Sándor</i>
Szomorúfűz Walter	<i>Kölgyesi György</i>
Ede	<i>Liliom Károly</i>
Jimmy	<i>Süle Géza</i>
Filch, koldusjelölt	<i>Kuppán Ferenc</i> <i>Nagy Sándor</i>
1. lány	<i>Kovács Mária</i>
2. lány	<i>Bilicsi Mária</i>
3. lány	<i>Garay Éva</i>
Öreg lány	<i>Kondor Klára</i>
Smith főrendőr	<i>Lukács József</i>
Rendőr	<i>Vincze Pál</i>

Díszlettervező: *Borcsa István.*

Jelmeztervező: *Márton Aladár.*

Koreográfus: *Sallay Eta.*

Asszisztens: *Nagy Sándor.*

Karnagy: *Kerny Kálmán*

Rendező: *Udvaros Béla*

Ha a cápa szája tátva,
Bárki látja fogsorát,
Ámde Bicska Maxi rejtve
Tartja kését s pisztolyát.

Múlt vasárnap vígan sétált
Épp a híddal vizavi,
Megjegyezte: szép idő van
És egy hullát visz a víz.

És a gazdag Jackie Portert
Hogy keresték évekig.
Az, hogy pénze Maxinál volt,
Semmikép sem bizonyít.

Jenny Towert megtalálták
Szíven döfte őt a kés.
Ám, hogy Maxi éppen ott járt,
Arra hulljon feledés.

És a híres sohoi tűzvész,
Negyven ember halt meg ott.
Hányan nézték! Köztük Maxi
Ő persze semmit nem tudott.

S hogy egy özvegy szűz menyasszony
Gyászruhában szundikált,
Szent erényét megtaposták,
Tán mert Maxi arra járt.

Hogyha ölni jár a cápa
Az uszonya csupa vér,
Ám kesztyűt hord Bicska Maxi
És a kesztyű hófehér.

Bicska Maxi:
BÁRDI GYÖRGY

Mert egy asszony mit kíván?
Párosával szeret élni,
Kell egy ágy és kell egy férfi.
Ennyi mégis jár talán,
Ennyi mégis jár talán.
Mert mindenkinek joga van a földön,
Hogy boldoguljon, amíg csak lehet.
Hogy poharába néha bort is töltsön,
Hogy palacsintát egyék, ne csak szemetet.
Ez minden ember joga itt a földön,
De eddig arról sajnos, hír se járja,
Hogy ezt a törvényt meg is szívlelik,
Bár jólét minden ember szíve vágya,
Sajnos, a többiek nem engedik.

Az életünk nem könnyű,
Sőt mondhatnám, hogy szörnyű.
De hogyha minden így marad,
Az ember végül megrohad.

Polly:
MARGITTAY ÁGI

Kocsma Jenny:
DÉVAY CAMILLA

Ne emelj minden vétkes ellen vádat,
Mert sok a ház, hol jéghideg van még,
Csak gondolj mindig arra, hányan fáznak,
S a földi jajtól hangos fent az ég.

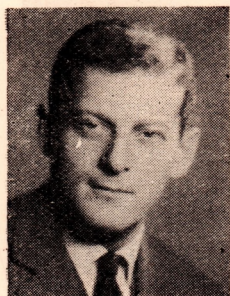
Peacock:
MEZEI LAJOS

Az ember ésszel él,
De rövid az esze,
Ha megvakarod a fejed,
Nem lelsz egy tetvet se.
Nagy csalás az élet,
És az ember nem elég rossz,
Felsőbbrendű énje
Csakis bajt okoz.

Csak függ a pénz után,
De azt az egyet tudd,
Hogy mindenki fut pénz után,
A pénz meg hátul fut.
Nagy csalás az élet
És az ember nem elég galád,
Bármit készül tenni,
Becsapja magát.

Peacockné:
BORBIRÓ ANDREA

Major Pál

Fekete Tibor

Szalma Sándor

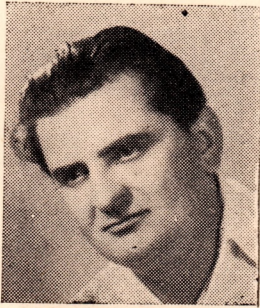
Kölgyesi György

Liliom Károly

Süle Géza

Simon Géza

Dánffy Sándor

Nagy Sándor

Lukács József

Vincze Pál

Kovács Mária

Bilicsi Mária

Kondor Klári

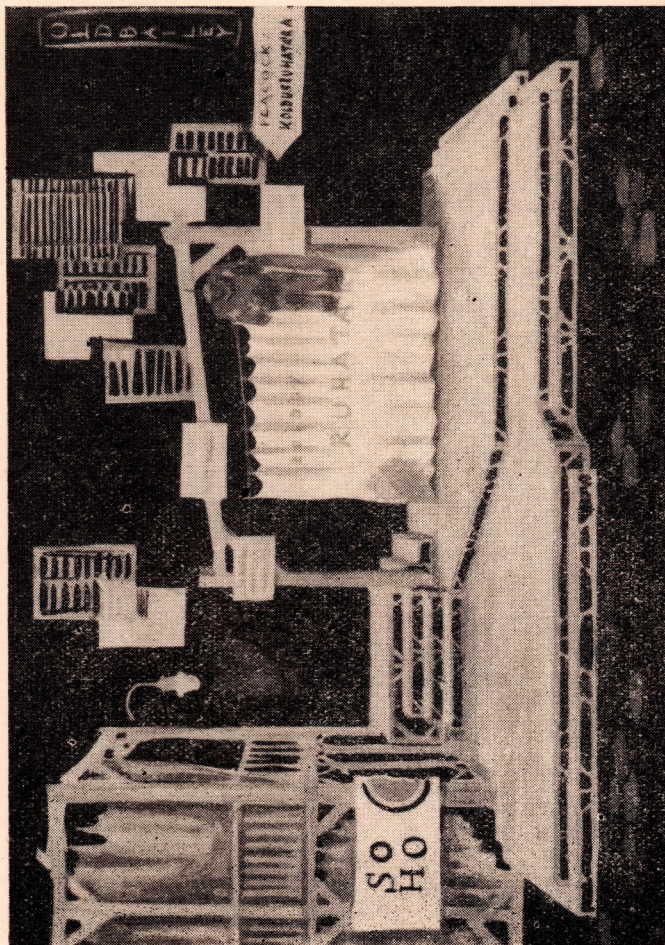

Móricz Ildikó

Garay Éva

KOVÁCS JÓZSEF MEGYEI KÖZSÉGI
1935/148/15
KÖNYV MEGSÍMELT

BORCSA ISTVÁN DÍSZLETKÉPE A KOLDUSOPERÁHOZ

Ára: 1,50 Ft

Készült 1500 példányban 1 (A/5) ív terjedelemben
az MNOSZ 5601—59. és 5602—55. sz. szabványok szerint
Szerkeszti: Siklós Olga